

PREDICATORIULU

SATEANULUI ROMANU.

❧ **SCRIERE PERIODICA** ❧

PENTRU

PREDICI SI ALTI ARTICULI DIN SFER'A BESERICËSCA.

Predica la Inviarea D. N. Is. Christosu (SS. Pasci.)

— Rostita de auctorulu in beseric'a catedrala din Gherl'a. —

„*Domnedieu l'a inviatu din morti.*“

Fapt. Apost. c. XIII, v. 30.

Erá demanétia, — fórté de tempuru. Sórele inca nu-si respandise radiele sale auríi preste firmamentulu azuru. O linisce mormentala domniá preste totu tienutulu santei cetati. Apostolii se imprestiasera in tote partile in tacere; intristarea si suspinulu li inchise gur'a, numai ochii loru versau torenti de lacremi pentru multu iubitulu loru in-vetiatoriu. Iudeii cei foradelege inca petreceau in linisce; se parea, cà nu voiescu a fi conturbati in desfatara, ce le implea piepturele pentru triumfulu cascigatu cu atat'a ostenéla; bucurf'a succesului li amutise graiulu, numai surisulu buzeloru si stralucirea faciei tradá indestulirea animei loru. Tóte, tóte erau in linisce adênca. Numai din candu in candu se audiá pasulu regulatu alu pazitoriloru dela mormentu.

De-odata unu sgomotu surdu se aude din sinulu mormentului. Pazitorii se inspaimenta, tremura, — candu éta, o lumina stralucitoria cá de fulgeru se respandesc in jurulu mormentului. — Pazitorii cadu ametíti, ostasii res-boinici cadu fora cunoscentia. — Sigilele se rupe, pétr'a

se redica, mormentulu se deschide, si — o! minunea minuniloru, — Christosu cu faci'a stralučitoria si incungiuratu de radie ceresci eso dintr'ensulu cá unu gloriosu triumfatoriu a mortiei.

Unu momentu, — si totulu se schimba; natur'a din doliulu ce imbracáse, trece in o fase de nespusa inveselire; elementele amortíte de catastrofa mortiei incepu a se miscá, omenii, ce petreceau in tacerea mortiei, acum se descépta spre o viétia noua. Graiulu li se deschide; unor'a spre a erupe in exclamatiuni de bucuría, ér' altor'a spre a tîpá de spaima intocmai cá celu muscatu de sierpele veninosu; cu unu cuventu totulu trece in unu stadiu de nespusa emotiune. Dar' acum rolulu se schimba. Intristarea de mai inainte se preface in bucuría nemarginita, ér' lacrimile de bucuría se schimba in suspine si plansete amare. Si óre care se fia cauza acestei schimbari repentine?

Inviarea dulcelui nostru mantuatoriu, iub. asc., a fostu faim'a ace'a, carea puse tóte in o miscare febrila; prevestindu unor'a bucuría si desfatare, cá unu adeveratu sóre incaldítoriu, ér' altor'a ingrigire si spaima, cá unu tunetu fulgeratoriu; pentru-cá unor'a erá se le aduca fericire si gloria, ér' asupra altor'a resbunare si nefericire.

O! santa si mare dî a inviarei lui Christosu!

De este, iub. asc., vre-o dî de mare insemnatate in viétia omului, atunci de siguru acést'a ocupa locul celu de antaiu, pentru-cá actulu, ce se intempla astadi, este celu mai maretu, celu mai gloriosu si celu mai splendidu actu, ce s'a intemplatu candu-va in lume.

Nu este limba, care se póta spune insemnatatea acestei dîle mari, nu este viersu, care se póta cantá destule laude in onorea ei, nu este péna, carea se o póta descrie, nu e nimicu, ce se ne póta pune in fericit'a pusetiune de a o serbá cum se cade. Tóta maestria, tóta scientia omenésca dispore, se preface in fumu si in cenusia, inaintea splendorei si marirei acestei dîle.

O! marétia si gloriosa dî a inviarei lui Christosu!

Astadi se implinesce ace'a, ce a predisu Domnedieu protoparintiloru cadiuti in pecatu si eschisi din paradisulu pamentescu. „*Inimicitia voiu pune intre tene si intre muiere, intre sementi'a ta si intre sementi'a ei, ea va sdrobi capulu teu si tu vei pazi calcaiulu ei*“, ¹⁾ a dîsu Ddienu sierpelui seducatoriu. Si — éta, astadi capulu sierpelui cade sdrobitu sub calcaiulu poternicului rescumperatoriu.

Astadi se implenescu promisiunile lui Ddienu facute patriarchiloru Avramu, Isacu si Jacobu. „*Intru sementi'a ta se voru benecuventá tóte popórele pamentului*“ ²⁾ a dîsu Ddienu fiecarui'a din acesti omeni drepti. Si éta. — astadi s'au benecuventatu tóte popórele pamentului cu benecuventare cerésca, càci prin inviarea cea gloriosa alui Isusu s'a deschisu cale libera spre patri'a cea fericita toturoru popóreloru pamentului.

Astadi s'a implenitu ace'a, ce a cantatu regele-psalmistu cu atat'a bucuria. „*Inflori-va in dilele lui dreptatea, si multa pace va té, pâna candu nu va mai fi lun'a. Si va domni dela mare pâna la mare, si dela riu pâna la marginile lumei. Inaintea lui voru cadé varvarii si inimicii lui tierina voru linge*“ ³⁾ a cantatu David in inspiratiunea s'a profetica. Si éta, — astadi se ucide tóta nedreptatea diavolului si a omului pecatosu, si in loculu ei se aduce dreptatea eterna cu tóte bunetatile ei; astadi se restabileste pacea benefacutoria a Domnitoriului toturoru, ér' inimicii ei jacu in pulverea intunerecului ametiti de stralucirea sorelui ddiescu, care resare cu mandria toturoru amiciloru lui.

Astadi s'a implenitu ace'a, ce a predisu cu atât'a precisiune cei mai mari profeti a-i vechimei. „*Poporulu celu ce amblá intru intunerecu a vediatu lumina mare, cei ce locuiti in laturea si umbr'a mortiei lumina va straluci preste voi!*“ ⁴⁾ a strigatu Isaia, principele profetiloru, in in-

¹⁾ Fac. c. 3, v. 15. ²⁾ Fac. c. 12, v. 3; c. 18, v. 18; c. 22, v. 18; c. 26, v. 4; c. 28, v. 14. ³⁾ Pslm. 71. ⁴⁾ Isaia c. 9, v. 2.

spiratiunea s'a ddieésca, si éta, — astadi s'a resfiratu cėti'a cea intunecósa a peccatului si a resaritu lumin'a cea stralucitoria a iubirei si adevărului.

Astadi s'a indeplinitu, iub. asc., opulu celu mare a rescumperarei nostre.

Christosu a fostu luatu chipu de sierbu, cá se ne faca pre noi domni si fii lui Ddienu; a suferitu torturi, batai si batjocure, cá se ne scape pre noi de torturele infernului, de batjocurile si de bataile diavolului si adictiloru lui; a suferitu moartea amara de pre cruce, pentru cá se ne scape de mórtea peccatului, in care gemeamu.

Si astadi prin inviarea s'a cea gloriosa le-a dusu tóte aceste fapte maretie in deplinire.

Nu e mirare deci, iub. asc., déca astadi vedemu faciele tuturoru stralucindu de bucuría, buzele tuturoru suridiendu cu placere, si pre fie-care saltandu intru indestuirea animei sale.

O! santa si mare dî a inviarei lui Christosu!

Marimea ta nu o póte precepe mentea nostra, nu o potu rostí buzele nóstre, — ma nu suntemu in stare neci a o pretiuf cum se cade, si totusi sborulu bucuríei nostre nu are margini.

Christosu a inviatu! se audu strigundu cu insufletíre ministrii lui Christosu dela altariulu domnului.

Adeveratu, cà a inviatu! li respundu cu lacrimi de bucuría miile de credentiosi, insetati de ascultá cuventulu Domnului in santele baserici.

Christosu a inviatu! saluta cu surisulu fericirei trecatorii pre cei, ce-i intelnescu in cale.

Adeveratu, cà a inviatu! li respundu acestia cu faciele stralucindu de bucuría.

Christosu a inviatu! striga saracii si nepotentiosii la audiulu celoru avuti si puternici.

Adeveratu, cà a inviatu! li respundu acestia cu bunavointia si caldura, deschidiendu-si manile si camerile sale spre ai implé de bunetati.

Ce cuvinte subline aceste!

Éta, — poterea loru farmecatoria e atatu de mare, incatu e in stare a deschide anim'a avarului impietritu si a plecă cerbicea stapânitoriului ambitiosu!

Christosu a inviatu! striga unulu din poporu catra inimiculu seu de mórte.

Adeveratu, cã a inviatu! raspunde acest'a saltandu de bucuría si imbracisiandu-lu cu iubire; cãci cene pôte resiste poterei acestoru cuvente maretie? Dinaintea loru dispare ur'a, invidi'a, inimiciti'a si in loculu loru se restabileste iubirea, infratirea si pacea benefacatoria.

Da, — a inviatu Christosu, si cu densulu a sculatu din stricatiune pre toti dreptii morti inainte de densulu. A inviatu Christosu, si cu dinsulu amu inviatu si noi desceptandu-ne spre ó viétia noua si fericita, desbracandu-ne de vestmentele cele vechi intinate cu macul'a pecatului si imbracandu-ne in omeni noi, curatíti de tóta umbr'a foradelegei si a mortiei. A inviatu Christosu, inviarea tuturoru, si s'au cutremuratu temeliele infernului, ér' noue ni-a asecuratu inviarea cea gloriósa dupa finirea destinatiunei nostre pre pamentu.

Se ne bucuramu deci, crestiniloru, cu micu cu mare in acésta santa si mare dí; se damu cursu liberu desfeta-rei animei nostre, cãci: „*Acést'a e diu'a, care a facutu-o Domnulu, se ne bucuramu si se ne veselimu intr'ens'a!*“¹⁾

Lepadati velulu intristarei si scergeti memori'a nefericirei voi fericitiloru stramosi, Adamu si Eva, si ve imbracati in vestmentulu serbatorescu alu bucuríei; cantáti imperatului ceriuriloru viersuri de lauda si multiamita, cãci a inviatu Domnulu si s'a stersu blastemulu celu de demultu; a inviatu Domnulu si s'a sdrobitu pâna in fundamentu poterea seducatoriului vostru!

Desfetati-ve in diu'a acést'a si voi dreptiloru patriarchi, cãci arborele sementiei vostre si-a latítu crengile umbróse preste intregu pamentulu si astadi tóte popórele se bucura de fructele lui cele indulcitorie.

¹⁾ Ps. 119. v. 23.

Se se bucure si se salteze astadi si marele legislatoru si profetu Moise, căci astadi s'a dusu in deplinire preintipuirea cea insemnata de densulu. Crucea a insemnatu-o ore candu Moise in marea rosia si sierpe de arama a redicatu in desiertu, cá toti cei, ce-lu voru privi se se mantúesca de bóla; dar' astadi celu-ce, intocmai cá sierpele in desiertu, s'a restignitu pre cruce, ne-a curatítu de ból'a cea lipitiósa a pecatului si ne-a scapatu de sclaví'a asupritoria alui faraonu celu din infernu.

Ér' tu imperate-psalmistu intende-ti córdele arfei tale si canta cu insufletírea animei iubitorie in onorea celui ce a esítu din copsele tale. Tu, care ai jocalu cu atat'a animositate inaintea sicriului legeri pre colinele superbului Sionu, vino acum si saltéza de bucuría pre dâlmele posomorite ale Golgotei, căci acel'a despre care ai dísu: „*Dísu-a Domnulu Domnului meu: siedi de-a drépt'a mea, pâna-ce voi pune pre inimicii tei ascernutu petioreloru tale*“¹⁾ s'a scolatu din morti frangúndu poterea sierpelui celui vechiu si deschidíndu popóraloru portile paradisului cerescu.

Desfatáti-ve astadi si voi profetiloru Ddieesci, căci s'a sculatu din mormentu celu vediutu si serbatoritu de voi inainte cu seclii, si scotiéndu-ve din intunereculu servitutiei v'a adusu la lumin'a libertatiei, dupa care a-ti insetatu atat'a.

Bucurati-ve fericitiloru Apostoli, cá s'a scolatu din mormentu dulcele vostru invetiatoriu, rumpendu sigilulu mortiei, stergúndu macul'a pecatului si sdrobindu superbi'a tiranului celui de demultu. Cantáti imnuri de lauda si saltati, căci Domnulu vostru vá aparé acusi in midiloculu vostru, spre a ve tramite in lume, cá se vestiti cuventulu, inviarea si marirea lui la tóte popórale, cá nescari demni sucesori si locotienetori a lui pre pamentu; desfatati-ve, căci desperarea vostra de ieri s'a prefacutu intru fericita sperare, suferintiele si necasurile vóstre s'au schimbatu in riuri de placeri ddieesci si fric'a de lume in curagiu de leu.

Ér' voi fiecele Jerusalimului, cari cu atat'a doiosía a-ti

¹⁾ Psalm. 109.

deplansu sórtea cea amara si démna de compatimitu a multu iubitului vostru domnu si invetiatoriu, depuneti acum velulu tristetiei de pre faciele vostre nobile; imbracati-ve in vestminte de veselía si serbati in cantari de bucuría acésta santa si mare dí a inviarei rescumperatoriului vostru pré iubit.

Apoi tu, cea mai fericita dintre mame, prea-curata fetióra, poté-vei oprí sîríoiele lacremiloru de bucuría, ce-ti inundéza anim'a, la audiulu faimei imbucuratorie despre inviarea scumpului teu fiu? Oh! E dulce pentru o mama, candu dupa unu tempu indelungatu de despartíre 'si póte éراسi stringe la pieptulu seu maternu, la senulu seu iubitoriu pre dulcele seu fiu!

Dar' tu, cea mai santa mama, nunumai a-i fostu despartíta de fiulu teu, ci l'ai vediutu sî prinsu, batutu, batjocoritu si in fine sî spendiuratu pre lemnulu crucei; — anim'a ti-a sangeratu de intristare, dorerea ti-a frantu corpulu teu delicatu, si totusi, tóte aceste le-ai suportatu cu o pacientia unica si fora parechia in lume. Acum dar' eu atatu mai vertosu bucura-te si saltéza vediendu inviarea cea gloriosa a fiului teu si triumfulu celu maretiu, ce l'a raportatu asupr'a inamiciloru sei de mórte. . . .

Dar' — de ce nu ve bucurati sî voi judeiloru nelegiuiti? Nu indresniti? Buzele vóstre bálbaescu cuvente fora de intielesu, corpurele vóstre 'su cuprense de fiori reci? Da, — infricosiatí-ve si ve cutremurati voi fariseiloru si carturariloru foradelege si Ddieu; càci unsulu Dlui, pre carele forá de 'ndurare l'ati batutu, batjocoritu si crucifisu, s'a scolatu din mormentu, fora de a ff atensu de stricatiune; tremurati, impiiloru, càci sulit'a si spad'a cu care l'ati impunsu si maltratatu se va intórce asupr'a capului vostru. Man'a si resbunarea nu vá remané, si voi veti primí remuneratiunea cuvenita pentru lucrulu vostru infamú, càci: „*Vedé-lu-veti pre care l'ati impunsu.*“

Ér' tu Pilate slabu de angeru, carele nu te-ai rusínatu a dá mortiei pre cel'a, despre care insuti a-i dísu: „*Eu nu aflu neci o vina intru elu*“, infioréza-te la audiulu cu-

venteloru: *a inviatu Christosu*, căci neci tfe nu-ti va re-mané datoriu dreptulu judecatoriu.

Da, — iub. asc., stralucit'a inviare a Domnului este aducatoria de fructe salutarie numai pentru cei drepti, numai pentru cei, ce cu anima curata, cu conscientia lini-scita si liberi de tóta macul'a peccatului, se apropia de dens'a si o ascépta; precandu peccatosiloru si celoru fora-delege in locu de bucuría li aduce dorere, in locu de placere nefericire si in locu de respata pedépsa.

„*Se se scóle Ddiu si se se respésca vresmasii lui.*“
„*Precum se stinge fumulu se se stinga; precum se topesce cér'a de faci'a focului.*“

„*Asia se péra peccatosii dela faci'a lui Domnedieu, éra dreptii se se desfateze.*“

Asia dara, voi peccatosiloru, indreptati-ve, rupeti din animele vostre radecin'a tuturoru vitialoru si foradelegiloru, departati cu barbatía crestinésca tóte ispitele infernali a diavolului si a lumii celei desierate, tieneti penitentia ade-verata, faceti fapte bune, si demne de unu crestinu adeve-ratu, deprendeti-ve in virtute, cá asia sí voi se ve poteti impartesi de bucur'á generale a acestei sante si marétie díle a Domnului.

Inviarea lui Christosu, iub. asc., are pentru noi sí alta insemnătate, totu atatu de mare, pentru-cá ea ni ga-rantéza scularea nóstra din morti la diu'a cea de judecata. Frumosu ni-o demustra acést'a marele Apostolu alu gen-tiloru in Ep. catra Corinteni, dícându: „*Christosu s'a scu-latu din morti, incepatur'a mortiloru s'a facutu, cá de vreme ce prin omu s'a facutu mórtea prin omu si invierea morti-loru; cá precum in Adamu toti moru, asia si in Christosu toti voru invia.*“¹⁾

Avemu asia dara o dupla cauza de bucuría in acésta dí marétia, pentru-cá prin scularea din morti a dulcelui nostru mantuitoriu nunumai ne-amu invrednicitu a scapá de domn'á si servitutea cea asupritoria a peccatului si a

¹⁾ I. Cor. c. 6, v. 20—23.

urmariloru lui funeste, ci ne-amu facutu partasi si inviarei celei gloriose din diu'a judecatiei generale, si prin acést'a sí fericirei eterne.

Veniti deci, fratiloru, se serbamu serbatória luminata si cu bucuría unulu pre altulu se ne imbracisiamu, iertandu unulu altui'a tóte gresielele si infratîndu-ne spre o pace si indestulire eterna, càci a inviatu Christosu, inviarea toturoru.

Se nu uitamu inse, cà bucurí'a nóstra nu póte fi adeverata si perfecta, de nu vomu face frupte demne de penitentia si de nu ne vomu apropiá cu demnitate de acésta santa si mare dí a Domnului.

Se ne curatîmu deci animele nóstre de tóte pasiunele cele rele; se ne tragemu séma cu scumpetate despre tóte faptele nóstre si pre cele bune se le continuamu si repetim, ér' pre cele rele se le estermnamu cu totulu din piepturile nóstre, cu unu cuventu se ne curatîmu sufletele si corpurile nóstre cu postu si rogatiune, intocmai cum se lamuresce aurulu in focu, si inarmati cu armele neinvinse a virtutiloru celoru adeverate crestinesci, pregatiti cu cele necesarie se ne apropiamu si se acceptamu sant'a si stralucit'a inviare alui Christosu, si atunci cu dreptu cuventu vomu poté strigá cu psalmistulu: „*Acést'a e diu'a, carea a facutu-o Dlu, se ne bucuramu si se ne veselimu intr'ens'a!*“

Ér' tu Dómne alu poteriloru si imperate alu imperatiloru, tu, care pentru mantuirea nóstra ai luatú típu de sierbu, ai suferitu de buna voia patimile cele mai amara si in urma mortea pre lemnulu crucei, revérsta-ti asupra nóstra darurile tale cele nemarginite, cá indreptati si curatîti prin santulu teu ajunu, se potemu petrece cu indestulire si fericire aceste marétie si gloriose díle a inviarei tale, si servindu-ti tfe cu tóta anim'a nóstra se te potemu laudá si marí cum se cuvine in tóte dflelele vietiei nóstre!

AMINU.

Gerasimu Domide.

Predica despre umilintia si indelunga-rabdare.*)

„Voi veti plânge si veti oftá, éra lumea se va bucura
intru necasurile vostre.“ Ev. Ioanu c. 16, v. 20.

Mantuitoriulu a fostu predîsu, cà invetiaceii, Apostolii si multi dintre credîntiosii sei voru avé de a suferi multe necasuri, patimi si persecutiuni intru latîrea domnedieesciloru invetiature, — intru latîrea in lume a mantuitoarei s'ale religiuni. Si intru adevéru, acést'a predîcere s'a sí impenitu in fapta. Càci invetiaceii Mantuitoriului, Apostolii, cadiura dupa mórtea aceluia in cea mai adunca intristatiune, ei plângeau amaru dupa pierderea domnedieescului loru Magistru. Se imprastiará cá oile fora pastoriu, unulu intr'o parte, altulu intr'alt'a, luara lumea in capu, si témêndu-se de Judefi cei aprigi si turbati nu cutediau a se aretá in publicu. Din contra ne-amicii domnedieescului Mantuitoriu, adeca: fariseii si carturarii se bucurau si se desfatau, càci in urma 'si-ajunsera scopulu, si pre Isusu din Nazareth, pre carele ei 'lu uríáu atátu de tare, 'lu osêndira la mórtea de cruce, cea mai batujocuritoria si mai tirana mórte pre acele tempuri. — Asia se bucura in totu tempulu ómenii cei rei si fora Ddiu candu cu peccatele si foradelegile loru potu rêsbí si invinge pre ómenii cei pleni de virtute; càci ei nesocotescu virtutea si faptele bune si pre toti cei buni cari nu-su de panur'a loru, 'i urescu. Inse precum intristarea si amaratiunea invetiaceiloru lui Isusu se scaimbà in o bucuría cerésca nemarginita, candu vediura, cà dascalulu loru celu domnedieescu învià a trei'a dí din mórta, aretandu-li-se loru in marire divina: tocmai asia e sí cu intristarea, necasurile si patimile celoru derepti, pfi si buni din lumea acést'a. Aceste duréza numai prea pucinu tempu, si in urma se prefacu in bucurfi mari, durabile, eterne. Dar' din contra, bucurfile celoru rei pre acestu pamentu suntu scurte

*) Se póte cuventá la serbatoarea ori-carui s. Parinte Martiru ; precum si pre serbatoarea Pasceloru.

si in urma se scaimba in intristare mare, lunga in veci tienatoria. Fiendu in lumea acést'a, ne sta in voia, ori se preferimu bucurile scurte pentru patimile eterne, ori patimile scurte pentru bucurile eterne. Cá dara in acestu respectu se urmanu calea cea mai buna si mai segura, voiú a ve aretá, I cà fia-care crestinu adeveratu necasurile si suferintiele lumii acestei trebuie se le intimpine cu umilintia, se le suferé cu patientia — rabdare, — si II cà rabdarea si increderea in Ddieu ne face scurte necasurile, suferintiele si patimile din viéti'a acést'a.

I.

Umilinti'a e cea de antaiú virtute, carea trebuie se o deprendia unu crestinu bunu candu e intempinatu de necasuri si calamitati in lumea acést'a. Candu venu asupra-ne necasuri si patimi, acele trebuie se le consideramu, cá probe, cá esamene, impuse din partea providentiei divine. Trebuie se ne aducemu amente, cà acele ni le tramite parentele nostru celu cerescu, care nu ne póte voi reulu ci numai benele, càci elu e tipulu bunatatiei celei mai inalte sí mai perfecte. Acést'a ni-o documentéza si Apostolulu Paulu in epistol'a s'a catra Evrei, candu dice: „*Nu socotíreti de mica pedéps'a lui Ddieu, si nu slabiti cu anim'a candu ve pedepsesce, pentru-cà pre care 'lu iubescé, pre a-cel'a 'lu cértá.*“ Déca vomu cugetá seriosu, vomu aflá cà de celea mai multe-ori am meritatu acést'a pedépsa. Am meritat'o dícu pentru peccatele si smentelele nóstre. Asia déca venu asupra-ne certari, necasuri si pedepse, nu trebuie se murmuramu asupr'a lui Ddieu, nece se ne tanguimu, ci se le intempinamu cu umilintia, si se ne supunemu probei divine! Càci aceste trecu curéndu, éra benele, carele ne ascépta dupa probele virtutiei noastre, e durabilu, e eternu! In focu se lamuresce aurulu, — prin suferintie si patimi se lamuresce virtutea, si se arata in splendórea ei cea mai curata. Si fora suferintie nece cà se póte cugetá virtutea, cu atátu mai pucinu a se deprende in fapta. — De unu esemplu viu in privinti'a suferirii cu patientia, a necasu-

rilor si patimiloru din lumea acést'a ne pôte sierbí insusi mantuatoriulu nostru Isusu. Ah cu ce patientia 'si duse elu insusi crucea la muntele Calvariei! Ce cuvente de patientia a rostitu elu catra muierile, care plangea dupa densulu? Elu le dîse: „Voi, ficele Ierusalimului nu plangeți pentru mene ci plangeti pentru voi si pruncii vostri!“¹⁾ Asia Isusu chiaru si in midiloculu patimiloru sale mai tare erá ingrigiatu de mantuirea altor'a, decâtu de mangaiarea sa propria. Elu nu se tanguiá de greutatea crucei, carea o ducea in spate, ci dupa cuventele profetului Isaia²⁾ „suferi, cá o oie, ce o ducu la junghiare, ci cá unu mielu inprotiva celui ce 'lu tunde, asia nu-si deschide gur'a s'a.“ Prelânga ace'a sí Apostolulu Paulu ne dogenesce apriatu la rabdare, candu dîce: „Noi ne laudamu cu rabdarea, pentru-câ scimu, câ necasurile ne invétia la rabdare, rabdarea inse aduce cu sene perseveranti'a, statoría, si perseveranti'a — rabdarea pâna in finitu — nasce sperarea si sperarea nu ne va insielá.“³⁾ Aceste suntu dara fruptele, cari ni le aduce patienti'a séu rabdarea in necasurile si suferintiele vietiei; si apoi cene deintru noi n'ar' gustá bucurosu aceste frupte? mai alesu, candu despre deprenderea acestei virtuti, ne dau atâtea esemple atátu sant'a Scriptura câtu sí istori'a martiriloru, a barbatiloru celoru santi. *)

Dintru începutulu besericei crestine, neci o virtute crestinesca nu s'a facutu mai visibile si nu s'a aretatu mai desu, decâtu virtutea rabdarei — patientiei, càci acést'a virtute fû ace'a, ce a insuflatu atáta spiritu si taría in Apostoli, candu cu ocasiunea propagarei si latírei ddieesciloru invetiature, erau espusi persecutiuniloru celoru mai amare din partea Judeiloru si a pagâniloru. Rabdarea séu patienti'a fû ace'a, care pre Crestinii cei prinsu in prinsorile loru, pre gilotinele de sange, intre chinurile si martiriulu loru celu mai ingrodítoriu, ba chiaru intre mórtea

1) Luc'a c. 23, v. 28. 2) C. 53, v. 7. 3) Romani c. 3.

*) Se amentesco biografi'a martirului, acarui serbare va fi.

cea mai violenta si crudela i-a facutu eroii cei mai admirabili ai credentiei. Rabdarea fù ace'a, carea pre propagatorii si predicatorii cei mai tardii ai Evangeliului D. Isusu Christosu intre popórele cele mai selbatece a pamentului, si in regiunile cele mai departate a lumii, i-a facutu, cá se invinga cu statornicia tóte periculele si piedecile, ce i-au intempnatu. Rabdarea, dîcu, fù ace'a virtute, care pre santele fetióre si veduve, pre atâti monachi si eremiti i-a ajutatu cu putere in modulu vietiei loru celu mai continutu si lipsitu. Rabdarea fù in urma ace'a virtute, carea pre atâti alti barbati santi i-a pastratu tari si nemisicati in deprenderile de penitentie cele rigoróse si in domolirea semtîrilor loru trupesci.

Si sí astadi *rabdarea* e celu mai siguru semnu de a destinge pre crestinii buni si adevirati de celialalti omeni si crestini rei; càci nu e neci unu omu pre pamentu, carele se nu aiba a se luptá cu necasuri si patimi. Aceste suntu neincungiurabile pentru omu si viéti'a acést'a; si asia prin urmare rabdarea e celu mai bunu midilocu pentru noi, cá se o ajungemu la perfectiune, parendu-ni-se necasurile vietiei scurte si trecutorie, pentru dobîndirea bunuriloru vecinice; despre-ce in partea

II.

Cu tóte aceste nu se póte nece decátu negá, cà noi cá omeni cu slabitiuni omenesci, numai cu ajutoriulu lui Domnedieu potemu se fimu rabdatori pâna in finitu in necasurile si patimile vietiei acestei. Apoi susta si acelu adeveru, cà noi hotaririloru si svaturiloru celoru prea intielepte alui Ddieu nu trebuie, ba nece cà ne potemu opune — impotrivi; — càci precum nu ne póte cadé nece unu firu de peru din capulu nostru fora scirea lui Ddieu, asia neci necasurile nu potu veni asupra-ne fora scirea si voi'a celui pré-înaltu. Apoi trebuie se scimu si acelu adeveru, cà, cu câtu suntu suferentiele si patimile mai mari si mai indelungate, cu atâtu si *virtutea* e mai mare; apoi se intielege de sene cà premiulu virtutiei, remunerarea — res-

plat'a — ei inca va fi mai mare. — Pre lângă ace'a in-
desiertu ni-aru fi incercarea nóstra de a respinge si abate
necaturile dela noi, déca ace'a, nu va benevol a o face
man'a cea tare a providentiei divine. Asia din tóte cele
dise urméza, cà fie-care crestinu bunu trebuie se sufere
calamitatile, suferintiele si necaturile lumei cu incredere
si resignare deplena si statornica in voi'a lui Ddieu, si
neci odata se nu desperamu de grati'a bunetatiei divine.
Trebuie se ne aducemu amente, cà Ddieu n'are si neci
póte avé neci o bucuria in necaturile si suferintiele nóstre,
neci voiésce a ne cruciá — torturá — si necasí, ace'a
neci a cugetá nu se póte despre densulu, càci elu e ne-
finitu bunu, si tóte templarile nefericite se trimitu asupr'a-
ne numai de ace'a, cá se ne abatemu dela ratecirile nóstre
si se ne îndreptamu. Mai incolo se ne aducemu amente,
cà pâna suntemu omeni, prevediuti cu trupu supusu di-
verseloru slabitiuni si nepotintie, neci cà potemu fi scutiti
de neplaceri, suferintie séu nenorociri. Óre care omu in
lume, începédu dela celu din culmea tronului stralucitu,
dela acel'a, dîcu, inaintea carui'a popórele servile — supuse
— se prosternu la pamentu aducîndu-si omagiale si de-
votamentulu loru, dela acel'a, care e incungiuratu de mul-
tîmea lingusitoriloru pâna la celu mai sermanu si mai
miserabilu tieranu si supusu, care póte se fia fora neca-
suri si neplaceri in lume? Altii ínnóta si se íneca in fe-
riciri si bene, fiendu incungiurati de tóta splendorea
lumei acestei'a, si totusi au si ei necaturile si neplacurile
loru si póte de nu au alte intemplari fatale, celu pucinu
de multe-ori í-i mustra *conscienti'a*, pentru asuprirea celoru
mai mici. Altii se tavalescu in saracia si neajunse si se
caiescu de sórtea vitrega a loru ce-i pasce, éra altii se
scalda in avutii si totusi neci odata nu-si potu stem-
perá setea, intocm'a cá si cel'a, despre care dîce prover-
biulu „*înnóta in apa si totusi striga in gur'a mare cà-i e
sete,*“ asia e, càci lacomi'a între ómeni e unu feliu de *sete*,
care neci odata nu se póte stemperá. Apoi de mangaiare
ne póte sierbí in lume si ace'a, cà déca noi avemu ne-

ajunsurile, lipsele si necasurile nóstre, voru fi altii mai numerosi, cari voru fi mai necasîti si decâtu noi. In tóte inse noi se avemu statornicî'a, tarîa de eroi si rabdare, si se bagamu bene de séma cá relele si necasurile se nu vena din vin'a nóstra asupra-ne. Déca ceneva acum e silitu a-si cersî panea din indurarea crestiniloru, din cauza, cà prin respírea, escesulu si leneví'a s'a si-a predatu averile s'ale, cene e cauza? elu insusi. Déca ceneva 'si-a storsu poterile fizice si spirituali prin desfrenulu patimiloru si a imbuibariloru sale si acum'a in urm'a acelor'a a devenitu bolnavu si trupesce si sufletesce, cene e caus'a? éra elu insusi. Multi 'si sapa sîe-si gróp'a de viui prin neconsideranti'a — nesocotînti'a — loru. Vedeti Iubitiloru! de asemeni pecate se ne ferimu noi, si apoi, cele, ce le tramite providenti'a asupra-ne, se le suferimu cu barbatîa, cá nesce eroi ai crestinatatiei, sciendu cà tóte necasurile din lume voru trece, si noi vomu remané limpedi si curati in conscienti'a nóstra, carea e consolatori'a cea mai dúlce a omului bunu pre pamentu!

Asia lucrandu Iubitiiloru potemu fi securi, cà ori prin câte necasuri vomu trece in scólele si esamenele vietiei, totusi cu atâtu mai usioru vomu ajunge la tîent'a suprema, la contemplarea eterna a Domnedieului celui bunu. AMINU.

J. V. Rusu.

Despre Serbatórea Inaltiarei Dlui N. Isusu Christosu.

Viéti'a besericeii este comór'a tainica a credintiei si vietiei nóstre religioso-morale; càci ori de vomu petrunde si cercá poterea ei vivificatória, ori se va considerá ace'a in diversele sale manifestari — in cultulu domnediescu: trebuie se recunóscemu de-o parte cumcà in ace'a numai cà continuu se adeverescu cuventele Mantuitoriului „*Si eu cu voi sum pâna la capetulu vécului,*“ ci se sî midilocesce, se indeplinesce intru noi „*chipulu marirei lui Domnedieu.*“

Si intru adeveru, pentru-cà ce este viéti'a besericeii manifestatu in cultulu publicu ddiescu? decàtu continu'a representare in locu si in tempu, a momenteloru si intemplamenteloru din viéti'a Mantuitorului spre urmarirea si insusîrea vietiei lui Christosu intru noi.

Cultulu domnediescu — cá o manifestare a vietiei besericeii — este canalulu prin care grati'a mantuirei se revérse preste credintiosi, — scopulu ei sublimu e: cá opulu mantuirei adimplinitu — obiective consideratu — se se introduca, se se subiectivedie in omenime, si in acestu modu insusîndu grati'a si adeverulu cascigatu prin Is. Christosu, oresicum se infintieze si perfectioneze viéti'a religioso-morale a crestiniloru. Cultulu domnediescu se póte asemená cu unu riu, care isvoresce din regiunile ceteresci, si se estinde, se revérse cu bunatatile s'ale in regiunile pamentesci ale vietiei nóstre crestinesci, intarindu, ajutandu si promovêndu-o in tóte necesitatile sale, — éra de alta parte, este midiloculu, atestarea, espresiunea vîna a vietiei, necesitatiloru nóstre spirituale interne, create si escitate prin obiectulu, cuprinsulu Cultului domnediescu, care inse in dispusatiunile sale nu e alta decàtu insasi viéti'a istorica alui Is. Christosu representatu in locu si in tempu.

Fîindu dreptu ace'a viéti'a besericeii numai continuarea vietiei lui Christosu, intru urmarirea si implinirea celoru trei deregatorîe ale magisteriului, ministeriului si pastorirei; necesariu urméza cà sî in viéti'a besericeii trebue se ocure momentele mai principale din viéti'a istorica alui Christosu perfacuta in tempu si locu. — Si acést'a aieve ni se si aréta in anulu besericescu, intru dîlele santîte prin insasi fapt'a lui Is. Christosu, éra prin credinti'a, spiritulu crestinatatiei aredicate la demnitatea de „Serbatóre.“

Cu acésta ocasiune, credu a nu fi fora de folosu, déca vomu considerá, o atare serbatóre a anului besericescu, — si anumitu: „*Insemnatatea istorica si liturgica a Serbatórei Inaltiarei Domnului Nostru Isusu Christosu.*“

I.

Încâtu omenimea, si beseric'a crestina dela începutulu esistentiei sale, unu anumitu tempu si unele dîle in modu solemn u dedicatu lui Ddieu pentru preamarirea santieniei acelui, si-are caus'a s'a, — si trage originea s'a parte din dispunerea domnedieésca manifestata dela începutulu lumii, si cá o parte întregitória a revelatiunei divine s'a imprimatu in natur'a omenésca d. e.: diu'a Domnului ¹⁾); parte din spiritulu crestinatiei, care intru tóte a voitu se urmedie faptele si viéti'a lui Christosu, — si cu o pietate filiale s'a nisuitu prin actu serbatorescu se arete credinti'a, se contestedie alipirea si iubirea s'a prin reamintirea, imbraciosiarea memoriei aceluor fapte. — Si chiaru pentru-cá acestu spiritu intru lucrarile sale e astfeliu: ca mai antaiu principiale crestinesci le cuprinde in credintia, le depune in anima, si de aci pètrundiendu sentirile, necesariu se nisuesce a se aretá in forma esterna; se esplica si ace'a, cá pentru-ce nu se póte determiná cu certitudine istorica tempulu adeveratu candu un'a séu alt'a institutiune besericésca, un'a séu alt'a serbatóre a intratu in viéti'a publica a besericei. — Spiritulu crestinescu pre neobservate a creatu mai multe institutiuni, — a instituitu serbatori, — si legislatiunea besericésca in multe casuri numai le-a aprobatu ori generalisatu acele. — Pentru ace'a cu privire la multe din serbatorile besericei nóstre, potemu díce cá poterea creatoria a spiritului crestinescu nu au urmatu ci au prevenitu legislatiunea besericésca, — si acést'a stà si de Serbatóre Inaltiarei Domniului Nostru Isusu Christosu.

Inainte de ce amu vedé documentele istorice facia de instituirea acestei serbatóre, se comoram puointelu la desfasiurarea ideei ce servesce de basa la ace'a.

Dupa marturisirea SS. Evangelisti, ²⁾ Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu dupa inviarea s'a din morti 40 de

¹⁾ Cartea Fac. II. 3. ²⁾ Luc'a c. 24 v. 49; — Marcu c. 16 v. 19; — Mateiu c. 28 v. 16, 17. — Faptele Apost. c. I. v. 1—12.

dile a petrecutu inca pre pamentu, aretandu-se din candu in candu Invetiaceiloru sei, instruandu-i despre chiamarea loru si a imperatfei lui Domnedieu. La a 40-a di aretandu-se de nou, si scotiendu pre Invetiaceii sei afara pâna la Betani'a in muntele masliniloru, dupa-ce i-a binecuventatu, la vederea loru s'a departatu dela ei la ceriu.

Se punemu acuma pre lânga enararea acést'a istorica spiritulu Crestinatatiei de a „cercá cele de susu“ si „imperatf'a lui Ddieu, carele este in ceriuri,“ — cene se va poté indoi pre momentu cá cei de antai Credintiosi, precum memori'a rescumperarei omenimei in mórtea si in viarea lui Christosu o-a santítu prin serbatóre din léganulu besericei; astfeliu — desí póte nu in asia mesura si asia curêndu — a trebuitu se santiésca si fapt'a acésta istorica din viét'i'a Mantuitoriului? cu atátu mai vêtosu, deóra-ce prin ace'a aievea s'a complinitu cursulu vietiei pamentesci alu Mantuitoriului Christosu.

Tempulu candu s'a inceputu a se serbá publice in beserica „Inaltiarea Domnului“¹⁾ cu deplena securitate nu se poté determiná. Pentru ace'a si s. Augustinu inca numera acésta serbatóre intre cele care s'au statoritu prin traditiune, dîcîndu: „Ce'a ce nu avemu in scrisu, ci numai dupa traditiune observamu, si preste totu pamentulu e conservatu, astufeliu trebue se o primimu cá si cum ar' fi comandata si demandata ori decatra Apostoli séu de Concilia, — cá d. e. patim'a si in viarea Dlui, *Inaltiarea*, si scoborirea Spiritului Santu, ce se amintesce prin serbatórea anuale.“¹⁾

Cumcá Serbatórea din cestiune in cei de antai seclii ai Crestinatatiei nu a esistatu cá serbatóre generale publica, s'ar' poté conchide de acolo, cá Scrietorii besericei cá: Justinu Mart., Ireneu, Tertulianu, Cyprianu, nu facu neci o amintíre despre ace'a, — éra Origene²⁾ enumerandu

¹⁾ S. Aug. ep. 44, 54 ad inquis. Januar.

²⁾ Origenes contra Celsum lib. VIII. XXI—XXIV.

serbatorile crestinesci ale timpului seu, nu amintesce nici cu unu cuventu serbatórea Inaltiarei.

Dar' óre de aci urmédia cà acésta serbatóre se nu ff esistatu de feliu pre acele timpuri? credu cà nu. — Si acést'a justifica déca numai câtu de pucinu vomu considerá impregiurarile critice ale besericei pre acele timpuri, care au pretinsu mai multu aperarea dogmatica a invetiatureloru crestinesci decâtu enumerarea ori amintirea unei séu altei institutiuni ori serbatori, care aveau mai multa referintia la relatiunile si viéti'a interna domestica a crestini-loru.

Pentru ace'a credu a nu smintí candu asserediu, cà acésta serbatória in *esintia* a esistatu deodata cu Crestinatatea, dar' cá o expresiune publica serbatorésca a Cultului 'si iá inceputulu din acelu tempu candu religiunea crestina in véculu alu 4-le dechiarandu-se de religiune a statului rom., deodata a inceputu a se desvoltá si aretá si institutiunile crestinesci existente pâna atunci numai pentru Crestini.

Si astufeliu vedemu cà prim'a mentiune despre Serbatórea din intrebare se face in „Constitutiunea apostolica“¹⁾ carea ordinédia cá in acésta serbatóre sclavii se nu se astrenga la lucruri publice, pentru-cà in ace'a si-a implinitu Christosu viéti'a s'a pamentésca.

Sírulu documenteloru istorice dintre SS. Parinti apoi 'lu deschidu S. Joanu Gura-de-Auru,²⁾ si S. Augustinu, cari tienura predice in acésta dî. — Dreptu ace'a se póte dîce cu positivitate, cà serbatórea din cestiune cá un'a generale publica 'si iá inceputulu seu din véculu alu 3-lea ori la inceputulu vécului alu 4-lea. La ce numai atat'a am se adaugu cu S. Vasiliu: „cà totu ce esceléza prin vechime memorabilu este de veneratu.“³⁾

¹⁾ Constit. Apost. Lib. VIII. c. 33. Vedi Jac. Fluck Liturgik, T. II. p. 724.

²⁾ Hom. II. in Acta Apost. T. 9. p. 28, 29. — Hom. in ascensionem Tom. III. p. 774. edit. Migne. Parisii.

³⁾ Hom. I. de Jejunió.

II.

Ce se tiene de form'a, cuprinsulu liturgicu alu acestei serbatori, înainte de tóte va fi se observamu că si aici că si in tóte alte dispusetiuni si institutiuni besericesci se cunosce spiritulu majestaticu a besericeii: tóte a le uní intr'unu corpu alui Christosu. — Pentru-ca si in serbatórea acést'a tóte suntu intocmite spre aretarea, chiarificarea si comprobarea ideei evangelice a acelei'a, si spre folosulu moralu practic cu respundiatoriu starei si conditiunei Credintiosiloru.

Se petrecemu pucinu si la acestu punctu spre a ne cascigá óresicareva cuosciintia possibila despre momentele liturgice occurente in acésta serbatóre.

Pâna candu beseric'a in acésta dî in ritulu, ceremoniele si cantarile s'ale de-o parte cu o elocintia majestatica admirabila desvólta ide'a istorica a serbatórei, — de alta parte aréta *poterea* acelei fapte alui Christosu, si luandu că de o intarire mai evidenta profetiele Testamentului vechiu implinite si in acésta privintia in Christosu ¹⁾ propune Credintiosiloru argumentulu celu mai chiaru dogmaticu, si anumitu: că acelu Christosu, carele a patimitu, si petrecutu pre pamentu că omu adeveratu, e sí Ddiu adeveratu, de o fiintia cu Tatalu din veci, — Nu mai pucinu se aréta in acele că „*caus'a*“ inaltiarei Domnului la ceriu, este nunumai complinirea mantuifrei, ci si necesitatea trameterei Spiritului Santu, care pâna la capetulu vécului se remana cu beseric'a s'a. — Apoi câtu e de frumosu representatu in cultulu ddiescu alu acestei dfile „*efectulu moralu*“ alu serbatórei; că precum inviarea lui Christosu este garanti'a inviarei nóstre, asemenea si inaltierea aceluia la ceriu este garanti'a, contestarea si adeverirea consiederei nóstre ²⁾ cu elu in cele ceresci, cantandu: „*Firea omenésca Christóse cea cadíuta prin stricutiune o-ai redicatu si cu suírea t'a o-ai inaltiatu, si impreuna cu tene*

¹⁾ Paremiele Inseratului. ²⁾ Ephes. II. 6.

pre noi ne-ai preamaritu,"¹⁾ adaugandu pentru cunosciintă si mai buna indreptarea Credintiosilor că „motivu“ că este judecata drépta la Ddieu, fiindu-că acestu Christosu carele acum'a s'a suítu că „mantuitoriu," va veni éراسi că „judecatoriu.“

Pre cându in cantarile Inseratului si Manecarei din acésta dî se desvólta aceste invetiaturi dogmatice-morale, pre atunci Cetirile Apostolice²⁾ si Evangelice³⁾ se ocupa mai multu cu ide'a istorica a Inaltiarei Domnului si in succinctu de intregu decursulu petrecerei lui Christosu pre pamentu incepêndu dela inviarea s'a, voindu prin acést'a beseric'a a atrage atentiunea Credintiosiloru acum'a de nou la ace'a: că totu acelu Christosu s'a inaltiatu la ceriu, carele a sî inviatu din morti, demonstrandu inviarea s'a prin aretare, conversare si petrecere intr'unu modu adevératu cu invetiaceii sei in restempu de 40 dîle dupa inviare. — Patru-dieci de dîle! câtu de frumósa legatura se aréta aici intre Inceputulu si Capetulu vietiei publice alu Mantuitoriului Christosu. — 40 de dîle a fostu in pustia spre a se pregatí la predicarea Invetiatureloru s'ale ddieesci, — si éراسi 40 dîle petrece tainicu pre pamentu dupa complinirea predicarei; — cele 40 dîle de antaiu au invinsu tentatiunea diavolului si au infrantu patimele neordonate din Paradisu; éra aceste din urma au efeptuitu demonstrarea invingerei preste poterea mortiei, culminandu prin Inaltierea Dlui, intru aredicarea naturei nóstre la locul, in paradisulu celu cerescu.

Se armamu inse cercetarea momentelor liturgice din serbatórea nóstra propusa, — si vomu aflá:

1. că cetirea din Apostolu e un'a si ace'asi cu cea din diu'a pasciloru, éra evangeli'a — desí de altu Evangelistu — in cuprinsu totusi are multa asemenare cu cea din dîlele pasciloru. — Si óre pentru-ce? Cugetu a nu smintí candu asserediú: că prin acést'a beseric'a voiesce se arete legatur'a ce existe intre ambele aceste doue mo-

¹⁾ Catav. pésn'a I. 5. ²⁾ Fapt. Apost. I, 1. ³⁾ Luc'a 24, 16.

mente ale Inviarei si Inaltiarei, — *că între fapta si demonstrare, că sfârșitul natural, si complinirea perfecta a vietii pamentesci alui Christosu.* — Si in acést'a s'ar' vedé a ne întarí

a) ace'a dispusetiune vechia symbolica besericésca, ca precum in beseric'a latina in serbatórea Inaltiarei se stinge lumen paschale, asia sí in beseric'a nóstra „*Plasteniti'a*“ (velulu intinsu pre altariu representandu inmormentarea Dlui nostru Is. Christosu) se iá de pre altariu, unde erá intinsa dela Dominec'a Pasciloru;

b) intermitérea cantarei Inviarei, si anuntiarea tripla symbolica de preotu „Christosu a inviatu“ — si adevieria constatata de catra poporu cá „adeveratu cá a inviatu“;

c) cá se nu lasu neamentitu, adevieria faptei inviarei, a gratiei de mantuire si a puterei vivificatorie cascigate prin ace'a, — este caus'a legaturei cetirei apostolice la Pasci si Inaltiare, si in decursulu celoru 50 díle pâna la Rusalie a cetirei „Fapteloru SS. Apostoli“, cari desí s'au petrecutu dupa scoborirea Spiritului Santu preste Apostoli, totusi ordulu cronologicu se stramuta — si se suplinesce prin ordulu spirítului recerutu de catra tempu.

Despre caus'a cetirei „Fapteloru Apostoliloru“ in tempulu între Pasci si Rusalie vedi S. J. Gura-de-Auru Hom. IV. in princip. actorum. Tom. III. p. 101 etc. edit. Migne Paris.

Facia de cetirile apostolice si evangelice se mai adnotamu: cá aceste se vedu a fi fostu ordinate pre tempulu S. J. Gura-de-Auru, cá si astadi, cáci acestu S. Parinte in diu'a Inaltiarei Domnului totu acele texturi le-a esplicatu credintiosiloru sei, cari se cetescu adî in beseric'a nóstra. Vedi Homili'a in ascensionem Domini Tom. III. p. 774, carea mai alesu dela p. 8 unde se incepe esplicarea textului Apost. de adî e in legatura cu cele din Tom. III. p. 101 etc. „in princip. actorum.“

Aceste despre momentele liturgice a serbatórei proprie.

In fine inse se mai adnotamu ceva sí despre o datina

crestinésca ce se indeplinesce in diu'a acést'a in multe beserici de ritu orientale.

Beseric'a intru implenirea chiamarei sale sante, nu denéga impartesîrea darului administratu de dens'a, dela neci o creatura, ci prin binecuventarea s'a o santiesce, — astfeliu e datina vechia, cà in unele locuri la SS. Pasci, éra in multe comunitati crestine, in diu'a Inaltiarei Domnului cu procesiune solemna esu *la binecuventarea holderu ori a vineeloru*, cari ambele servescu prin fruptulu loru de elementele pretiöse ale trupului si sangelui lui Christosu — presenti'a loru intre noi.

Pre câtu stà acésta procesiune implinita — in diu'a de Pasci — in legatura frumósa cu ide'a acestei serbatori, chiaru asia sî cu serbatórea Inaltiarei. Càci desî s'ar' poté díce cà acésta procesiune e in legatura cu desvoltarea naturei, dar' nu se póte denegá acelei'a ace'a insemnătate morala symbolica, cà beseric'a prin ace'a voiesce a aretá Credintiosiloru sei cà precum Christosu inaltiandu-se la ceriu a lasatu binecuventarea s'a preste apostoli si lume, astufeliu si reprezentantele vietiei lui pre pamentu — beseric'a — din visteriulu daruriloru ceresci cere si imparte chiaru in ace'a dî binecuventarea si darulu cerescu preste productele essentielle ale naturei si vietiei omenesci.

Altméntrea cumcà in acésta serbatóre sî in vechime s'au tienutu procesiuni, aréta scrietoriulu Baillex¹⁾ si Durandus²⁾ esplicandu ace'a cá inchipuirea caletorfei Invetiaceiloru dela Jerusalemu la Betani'a si inapoi; éra cà s'au binecuventatu fructurile nóue, adeveresce Martene.³⁾

Fíe aceste adnotari spre folosulu Credintiosiloru!

J. Borosiu.

¹⁾ Hist. fest. ascens. § 7.

²⁾ Rational. lib. IV. n. 1 si 21.

³⁾ De antiq. eccl. Discipl. c. 28. Fluck Kath. Liturg. l. c.

LEGENDA DESPRE CRUCEA LUI CHRISTOSU.

În oper'a unui erudit se afla notatu, că crucea lui Christosu, s'a facutu dintru unu arbore de totulu minunatu; arborele l'au aflatu Judeii pe dealulu Golgotha, in acel'a tempu, candu dupa migrarea loru indelungata in desiertu, au ocupatu pamentulu apromisu loru de Jehova.

Arborele acest'a a fostu giganticu intre ceialalti arbori ai pamentului, mare că elu si asia de minunatu la forma, nu se află in tóta Jude'a.

În multe rînduri au voitu a-lu taiá: antaia-óra, candu s'a fundatu Salem, alta data, a demandatu Salamonu, că se-lu folosé-sca la edificarea pompósei beserice a Jerusalimului, mai tardîu éra dupa servitutea Babilonica, la edificarea besericei a dou'a, au si tentatu a-lu taiá, dar' fiendu-că in scórti'a arborelui tóte uneltele de taiatu se rumpeau; s'au convinsu, că tóta incordarea a taiá arborele e fora succesu, au datu acestui arbore numele de „iuviolabilu.“

Faim'a dfee, că acestu arbore a fostu arborele vietiei, acest'a a infrumsetiatu edemulu, inca inainte de creatiunea omului, acolo a fostu in tóta pomp'a lui inaintea pecatului protoparentiloru, ereditu de tóta omenimea.

Apoi dupa-ce a venitu pecatulu in lume, si a cutrieratu tota universulu, ivindu-se unu viscolu inforatoriu, livad'a edemului: estu tempu intinata prin pecatulu omului — o-a nimicitu, in asta confusiune arborulu vietiei, detunatu de unu fulgeru, a caditu in unu adêncu sapatu in pamentulu edemului, de torentele unui noru ruptu, pentrucă edemulu n'a fostu mai multu loculu desfatariloru, pazitu de Ddiu.

De aci inainte pâna la anulu diluviului 1656, arborele vietiei a fostu rapitu de unde incóce si incolo; pâna-ce a sositu pedéps'a peccatului „diluviulu.“ Diluviulu apoi tóte le-a assimilatu pe rotogolulu pamentului; dara dupa-ce apele au începutu a scadá, arborele vietiei a fostu aruncatu de undele diluviului, pe vêrvulu Golgothei, unde apoi cu tempulu a aruncatu radecini, a începutu a face crengi si frundie, a fi mare, tare si frumosu.

Acést'a a fostu sórtea trunchiului innegrutu si betranitu; care din tempi vechi nu-a fostu atinsu de nimene; pâna-ce una-data unu industriasiu teneru, esmisu de maestrulu seu a face crucea lui Isusu Nazarinénulu, acestu arbore minunatu — necunoscîndu-i insemnatarea lui — l'a taiatu de totulu, si inca cû asia usiorintia, că si cum ar' fi taiatu numai o tufa detrandafir.

Éta arborele vietiei in tempulu creatu, a datu viétia omenimei, prin mortea temporală a celui necreatu.

Comunicata prin : **Alessiu Anderko homorodanu.**

Proprietariu, Editoru si Redactoriu respundietoriu :

POP'A NICULAE FEKETE-NEGRUTIU.

Imprimari'a diecesana din Gherla.